

PAWEŁ PANAS

ALINA BRODZKA-WALD (1929-2011)

Kiedy 19 marca 2011 roku po długiej i ciężkiej chorobie zmarła w Warszawie Profesor Alina Brodzka-Wald, polska nauka straciła jednego ze swoich wybitnych przedstawicieli, a polonistyczne środowiska uniwersyteckie – wspaniałego pedagoga, oddanego promotora i recenzenta, osobę niezwykle otwartą i życzliwą wobec różnorodnych inicjatyw naukowych oraz działań popularyzujących wyniki akademickich badań i ustaleń. Ta niepowetowana strata bezpośrednio dotknęła również „Roczniki Humanistyczne”, w których Radzie Naukowej Pani Profesor zasiadała, zawsze chętnie wspierając nas swoim niekwestionowanym autorytetem.

Alina Brodzka-Wald urodziła się 11 listopada 1929 roku w Warszawie. Po wojnie ukończyła Państwowe Liceum im. M. Konopnickiej w Łodzi, a następnie rozpoczęła studia polonistyczne na Uniwersytecie Łódzkim. W latach 1948-1950 pracowała jako asystent w Wyższej Szkole Pedagogicznej. W roku 1950 przeprowadziła się do Warszawy i została zatrudniona w Instytucie Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk. Tytuł magistra uzyskała na Uniwersytecie Warszawskim w 1952 roku na podstawie pracy *Maria Konopnicka* pisanej pod kierunkiem profesora Stefana Żółkiewskiego. W 1960 roku obroniła dysertację doktorską poświęconą nowelom Konopnickiej – promotorem była profesor Maria Renata Mayenowa. W latach 1960-1961 Brodzka przebywała na prestiżowym stypendium w École Pratique des Hautes Études. Habilitowała się w roku 1966 na podstawie rozprawy *O kryteriach realizmu w badaniach literackich*. Tytuł profesora uzyskała w roku 1989.

Profesor Brodzka-Wald przez wiele lat kierowała Pracownią Literatury Współczesnej Instytutu Badań Literackich. Regularnie i z dużym zaangażowaniem uczestniczyła w pracach Komitetu Głównego Olimpiady Literatury i Języka Polskiego. W latach 1979-1992 przewodniczyła zespołowi redakcyjnemu *Słownika Literatury Polskiej XX wieku*. Zasiadała również w Komitetach Redakcyjnych ważnych IBL-owskich serii wydawniczych: *Historia i Teoria Literatury. Studia*, *Mała Historia Literatury Polskiej* oraz *Obraz literatury polskiej XIX i XX wieku*. Profesor Brodzka-Wald była też członkiem prestiżowych towarzystw naukowych, w tym: Polskiej Akademii Nauk oraz Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. Ponadto chętnie uczestniczyła w bieżącym życiu kulturalnym, zasiadając w jury konkursów: Nagrody Literackiej Gdynia, Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek oraz Nagród Naukowych „Polityki”.

Zainteresowania naukowe Profesor Brodzkiej-Wald koncentrowały się wokół trzech głównych tematów: twórczości literackiej okresu pozytywizmu (tu przede wszystkim pisarstwo Marii Konopnickiej), literaturze XX wieku oraz wybranym problemom teorii literatury.

Do pierwszego kręgu zagadnień należą klasyczne już dzisiaj monografie poświęcone postaci i twórczości autorki *Roty: O nowelach Marii Konopnickiej*, Warszawa 1958; *Maria Konopnicka*, Warszawa 1961 (i wydania następne), liczne rozprawy publikowane w czasopismach naukowych oraz książkach zbiorowych, a także krytyczne opracowania publikacji tekstów źródłowych (np. M. Konopnicka, *Poezje*, Warszawa 1963; M. Konopnicka, *Nowele*, t. 1-2, Warszawa 1962).

Profesor Brodzką-Wald w szczególnie sposób interesowały też procesy wewnętrznych przeobrażeń zachodzących w ramach dwudziestowiecznej literatury. Obserwowała je na materiale prozatorskim, wnikliwie opisując złożone przemiany powieści: *Kierunki przeobrażeń dwudziestowiecznej prozy powieściowej*, w: *Z problemów literatury polskiej XX wieku*, t. 2, red. A. Brodzka i Z. Żabicki, Warszawa 1965, s. 5-47. Osobne miejsce zajmowały tutaj również zagadnienia związane ze światem wartości oraz jego literackim obrazem: *Spór o wartości kultury współczesnej w polskiej prozie narracyjnej*, w: *Literatura polska 1918-1975*, red. A. Brodzka i inni, t. 1, Warszawa 1975, s. 526-631. Pod jej redakcją ukazały się także kolejne tomy *Spornych postaci polskiej literatury współczesnej* oraz monumentalny *Słownik literatury polskiej XX wieku* (Wrocław 1992).

Z teoretycznych rozpraw przypomnieć należy przede wszystkim prace poświęcone zagadnieniom związanym z kategorią realizmu: *O kryteriach realiz-*

mu w badaniach literackich, Warszawa 1967 oraz metodzie analizy strukturalnej tekstów literackich: *Dyskusja o analizie strukturalnej*, „Kultura i Społeczeństwo” 1967, nr 4, s. 197-214; *Granice pewnej metody*, „Kultura i Społeczeństwo” 1969, nr 1, s.141-161.

Ponadto Alina Brodzka-Wald była autorką licznych tekstów naukowych, ważnych podręczników i syntez akademickich, popularnych opracowań dotyczących najistotniejszych zagadnień historycznoliterackich. Redagowała też wiele ksiąg zbiorowych i pokonferencyjnych oraz chętnie wspierała swoją niezwykłą wiedzą i doświadczeniem uniwersyteckie zespoły badawcze, jak również młodych literaturoznawców znajdujących się dopiero na początku własnej drogi naukowej.

Wszystkim nam będzie Pani Profesor bardzo brakować.